

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА ЗАКОНА О ДЕВИЗНОМ ПОСЛОВАЊУ

Члан 1.

У Закону о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/06 и 31/11), у члану 2. тачка (1) подтачка 6) мења се и гласи:

„6) корисници средстава буџета Републике Србије, корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање и корисници средстава буџета локалне власти, као и други корисници јавних средстава који су укључени у систем консолидованог рачуна трезора;”

Члан 2.

У члану 26. став 1. мења се и гласи:

„Банка у складу са прописима о банкама и овим законом, издаје гаранције, авале и друге облике јемства по текућим и капиталним пословима између резидената и нерезидената и између два нерезидента у иностранству, под условом да је један од нерезидената - дужник у већинском власништву резидента, и прибавља гаранције страних банака и гаранције и јемства нерезидената по тим пословима.”

Члан 3.

У члану 36. став 1. мења се и гласи:

„Резиденти - корисници средстава буџета Републике Србије, корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање и корисници средстава буџета локалне власти, као и други корисници јавних средстава који су укључени у систем консолидованог рачуна трезора, девизне рачуне воде код Управе за трезор у оквиру система консолидованог рачуна трезора који се води код Народне банке Србије, осим ако посебним законом или међународним уговором није друкчије прописано, а девизе и ефективни страни новац који остваре у свом пословању могу да продају Народној банци Србије.”

Члан 4.

У члану 39. став 3. мења се и гласи:

„Под кадровском оспособљеношћу за обављање мењачких послова подразумева се да радници који непосредно обављају мењачке послове код привредног субјекта имају најмање средњу стручну спрему и сертификат за обављање мењачких послова, осим радника који мењачке послове непосредно обављају код правног лица које ову делатност обавља на основу посебног закона, који морају имати најмање средњу стручну спрему и немају обавезу прибављања сертификата.”

Члан 5.

У члану 59. став 1. тачка 77) мења се и гласи:

„77) ако девизне рачуне не воде код Управе за трезор у оквиру система консолидованог рачуна трезора који се води код Народне банке Србије (члан 36. став 1);”

Члан 6.

Одредбе чл. 3. и 5. овог закона примењују се од 1. јула 2012. године.

Члан 7.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. став 1. тачка 6. Устава Републике Србије којим је, између осталог, прописано да Република Србија уређује и обезбеђује монетарни, банкарски и девизни систем.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Проблеми које Закон треба да реши, односно циљеви који се Законом постижу

1) Чланом 4. став 1. одредбом под 8) Закона о банкама („Службени гласник РС”, бр. 107/05 и 91/10) прописано је да банка може, у складу са законом, обављати и гаранцијске послове, односно послове издавања гаранција, авала и других облика јемства.

Чланом 26. Закона о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/06 и 31/11) утврђено је следеће:

- ставом 1. прописано је да банка у складу са прописима о банкама и овим законом, издаје гаранције, авале и друге облике јемства по текућим и капиталним пословима између резидената и нерезидената и прибавља гаранције страних банака и гаранције и јемства нерезидената по тим пословима;

- ставом 2. прописано је да банка може у складу са прописима о банкама прибављати гаранције страних банака, као и гаранције, јемства и друга средства обезбеђења нерезидената по потраживањима од резидента;

- ставом 3. прописано је да изузетно, банка не може прибављати гаранције и јемства из става 2. овог члана по потраживањима у Републици, која су настала по основу иностраних кредита за које је држава преузела обавезу отплате према иностранству.

Међутим, примена наведених одредаба члана 26. Закона о девизном пословању показала је нужност њихове измене у смислу омогућавања банкама да, поред прописаних основа, обављају гаранцијске послове и по пословима између два нерезидента у иностранству, чиме би се изашло у сусрет потребама привредних субјеката чије је обављање привредне делатности у иностранству у појединим случајевима условљено прибављањем банкарских гаранција по овом основу, од чега би били изузети послови давања гаранције из члана 2. тачка (21) став 5. Закона о девизном пословању, који се сматрају кредитним послом са иностранством, а обављају се у складу са чланом 18. овог закона, сходно члану 26. став 7. Закона о девизном пословању.

С тим у вези, а имајући у виду да је Законом о банкама предвиђено да банке могу обављати гаранцијске послове, потребно је обезбедити законске услове да банке могу обављати гаранцијске послове и по послу између два нерезидента у иностранству, под условом да је један од нерезидената - дужник у већинском власништву резидента.

2) Чланом 9. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10 и 101/10), утврђено је следеће:

- ставом 2. прописано је да консолидовани рачун трезора Републике Србије и консолидовани рачуни трезора локалне власти чине систем консолидованог рачуна трезора, који се води код Народне банке Србије;

- ставом 5. тог закона утврђено је да Управа за трезор води подрачуне корисника јавних средстава који су укључени у консолидовани рачун трезора Републике Србије, односно у консолидовани рачун трезора локалне власти;

- ставом 6. утврђено је да се новчана средства буџета Републике Србије, директних и индиректних корисника средстава тог буџета, корисника средстава организација за обавезно социјално осигурање, као и других корисника јавних средстава који су укључени у консолидовани рачун трезора Републике Србије, воде и депонују на консолидованом рачуну трезора Републике Србије;

- ставом 8. прописано је да се новчана средства буџета локалне власти, директних и индиректних корисника средстава тог буџета, као и других корисника јавних средстава који су укључени у консолидовани рачун трезора локалне власти, воде и депонују на консолидованом рачуну трезора локалне власти.

Чланом 93. став 1. тачка 2) Закона о буџетском систему утврђено је да Управа за трезор управља финансијским средствима Републике Србије, које обухвата, поред осталог, управљање ликвидношћу путем управљања новчаним средствима на консолидованом рачуну трезора Републике Србије и девизним средствима Републике Србије.

У складу са важећим Законом о буџетском систему код Управе за трезор се воде подрачуни динарских средстава корисника јавних средстава који су укључени у консолидовани рачун трезора Републике Србије, односно у консолидовани рачун трезора локалне власти и врши се депоновање само динарских средстава на консолидованом рачуну трезора Републике Србије, односно трезора локалне власти, док се девизна средства наведених корисника воде и депонују појединачно на рачунима код Народне банке Србије.

Међутим, да би се обезбедило ефикасно финансијско планирања и управљање јавним финансијама, као и контрола трошења свих новчаних средстава корисника јавних средстава који су укључени у консолидовани рачун трезора Републике Србије, односно у консолидовани рачун трезора локалне власти, потребно је да се сва новчана средства тих корисника јавних средстава, како динарска, тако и девизна, воде и депонују на консолидованом рачуну трезора Републике Србије, односно трезора локалне власти.

С тим у вези, а како би се сагласно наведеним законским одредбама, као и поменутих потребама, сва новчана средства (динарска и девизна), корисника јавних средстава који су укључени у консолидовани рачун трезора Републике Србије, односно у консолидовани рачун трезора локалне власти, водила и депоновала на консолидованом рачуну трезора Републике Србије, односно трезора локалне власти, потребно је обезбедити законске услове да се и девизни рачуни тих корисника воде код Управе за трезор, што се предложеним изменама Закона о девизном пословању постиже.

Законом о буџетском систему, као и подзаконским актима која се доносе на основу тог закона, уредиће се услови и начин за отварање и укидање девизних подрачуна у оквиру консолидованог рачуна трезора, план тих подрачуна, начин и

поступак обављања платног промета у оквиру консолидованог рачуна трезора, начин коришћења девизних средстава, пласирање девизних средстава, извештавање о начину коришћења девизних средстава, унутрашња

контрола, као и друга питања у складу са овлашћењима из Закона о буџетском систему.

Наведене послове вођења девизних подрачуна корисника јавних средстава који су укључени у консолидовани рачун трезора Републике Србије, односно у консолидовани рачун трезора локалне власти, Управа за трезор ће обављати почев од 1. јула 2012. године.

3) Чланом 39. Закона о девизном пословању утврђено је следеће:

- ставом 1. прописано је да мењачке послове могу да обављају банке, резиденти - правна лица и предузетници који имају овлашћење за обављање мењачких послова издато од стране Девизног инспектората;

- ставом 2. прописано је да решење о издавању овлашћења за обављање мењачких послова, на основу поднетог захтева, издаје Девизни инспекторат када утврди да подносилац захтева испуњава следеће услове:

- 1) да је као привредни субјекат регистрован код надлежног органа;

- 2) да са банком има закључен уговор о обављању мењачких послова који не производи правно дејство ако привредни субјект нема овлашћење;

- 3) да власник, односно оснивач привредног субјекта, односно директор оснивача привредног субјекта и радник који ће непосредно обављати мењачке послове није правноснажно осуђен за кривична дела против привреде, имовине, живота и тела, против јавног реда и мира и правног саобраћаја;

- 4) да је организационо и кадровски оспособљен и технички опремљен за обављање мењачких послова.

- ставом 3. прописано је да се под кадровском оспособљеношћу за обављање мењачких послова подразумева да радници који непосредно обављају мењачке послове код привредног субјекта имају најмање средњу стручну спрему и сертификат за обављање мењачких послова;

- ставом 7. прописано је да, у случају да нису испуњени услови за издавање овлашћења из става 2. овог члана, Девизни инспекторат доноси решење о одбијању захтева за издавање овлашћења;

- ставом 10. прописано је да сертификат за обављање мењачких послова издаје Девизни инспекторат, о чему води одговарајући регистар;

- ставом 11. прописано је да је решење Девизног инспектората из ст. 2. и 7. овог члана коначно и против њега се може покренути управни спор.

За разлику од привредних субјеката, односно резидената – правних лица и предузетника, запослени у банкама немају обавезу прибављања сертификата за обављање мењачких послова из члана 39. став 3. Закона о девизном пословању, обзиром да је делатност банака утврђена Законом о банкама, којим је у члану 4. став 1. одредба под 3) прописано да банка може, у складу са законом, обављати девизне, девизно-валутне и мењачке послове.

Као и код банака које, у складу са посебним законом, односно Законом о банкама обављају мењачке послове, потребно је обезбедити законски основ изузимања од обавезе прибављања сертификата и за правна лица која би мењачке послове обављала на основу посебног закона којим је уређена њихова делатност, а чиме би се допринело значајном смањењу њихових трошкова и, истовременом,

проширењу пружања услуге мењачких послова и у крајевима Републике Србије који нису само градска подручја и где нема банака или приватних мењачница.

Разматрање могућности да се проблеми реше и без доношења закона

Чланом 26. став 1. Закона о девизном пословању прописано је да банка, у складу са прописима о банкама и овим законом, може издавати гаранције, авале и друге облике јемства само по текућим и капиталним пословима између резидената и нерезидената.

Наведена одредба онемогућава банкама издавање гаранција, авала и других облика јемства по пословима између два нерезидента у иностранству, премда је обављање гаранцијских послова банкама омогућено чланом 4. став 1. одредбом под 8) Закона о банкама.

Чланом 36. став 1. Закона о девизном пословању прописано је да резиденти - државни органи и организације, корисници буџетских средстава Републике, корисници средстава организација обавезног социјалног осигурања и корисници буџетских средстава локалне власти, могу имати девизне рачуне само код Народне банке Србије, осим ако посебним законом или међународним уговором није друкчије прописано, а девизе и ефективни страни новац које остваре у свом пословању могу да продају Народној банци Србије.

Наведена одредба онемогућава отварање девизних рачуна корисника средстава буџета Републике Србије у Управи за трезор, што је предуслов за управљање и контролу средстава са тих рачуна.

Такође, одредбу члана 2. тачка (1) подтачка 6) Закона о девизном пословању потребно је усагласити са одговарајућим одредбама Закона о буџетском систему, имајући у виду да је то материја коју, као системски закон, регулише Закон о буџетском систему.

Чланом 39. став 3. Закона о девизном пословању прописано је да се под кадровском оспособљеношћу за обављање мењачких послова подразумева да радници који непосредно обављају мењачке послове код привредног субјекта имају најмање средњу стручну спрему и сертификат за обављање мењачких послова. Наведена законска одредба односи се на све привредне субјекте, односно правна лица и предузетнике који обављају мењачке послове и не прописује основ изузимања од ове обавезе.

Имајући у виду напред наведено, то произлази да се једино доношењем новог закона може уредити наведена материја.

III. САДРЖИНА ЗАКОНА – ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Предлога закона предвиђа се да се, у смислу Закона о девизном пословању, под резидентима подразумевају - корисници средстава буџета Републике Србије, корисници средстава организације за обавезно социјално осигурање и корисници средстава буџета локалне власти, као и други корисници јавних средстава који су укључени у систем консолидованог рачуна трезора.

Чланом 2. Предлога закона предвиђа се да банка, у складу са прописима о банкама и овим законом, издаје гаранције, авале и друге облике јемства по текућим и капиталним пословима између резидената и нерезидената и између два нерезидента у иностранству, под условом да је један од нерезидената – дужник у већинском власништву резидента, и прибавља гаранције страних банака и гаранције и јемства нерезидената по тим пословима.

Чланом 3. Предлога закона предвиђа се да резиденти - корисници средстава буџета Републике Србије, корисници средстава организације за

обавезно социјално осигурање и корисници средстава буџета локалне власти, као и други корисници јавних средстава који су укључени у систем консолидованог рачуна трезора, девизне рачуне воде код Управе за трезор у оквиру система консолидованог рачуна трезора који се води код Народне банке Србије, осим ако посебним законом или међународним уговором није друкчије прописано, а девизе и ефективни страни новац који остваре у свом пословању могу да продају Народној банци Србије.

Чланом 4. Предлога закона предвиђа се да се под кадровском оспособљеношћу за обављање мењачких послова подразумева да радници који непосредно обављају мењачке послове код привредног субјекта имају најмање средњу стручну спрему и сертификат за обављање мењачких послова, осим радника који мењачке послове непосредно обављају код правног лица које ову делатност обавља на основу посебног закона, који морају имати најмање средњу стручну спрему и немају обавезу прибављања сертификата.

Чланом 5. Предлога закона прописују се казнена одредба за кориснике јавних средстава у случају да девизне рачуне не воде код Управе за трезор.

Чланом 6. Предлога закона предвиђа се да се одредбе чл. 3. и 5. овог закона примењују од 1. јула 2012. године.

Чланом 7. Предлога закона уређује се ступање на снагу овог закона.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити средства у буџету Републике Србије.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

У складу са чланом 167. Пословника Народне скупштине („Службени гласник РС”, бр. 52/10 и 13/11) предлаже се да се овај закон донесе по хитном поступку. Разлог за то је потреба да се обезбеди ефикасно финансијско планирање и управљање јавним финансијама, као и контрола трошења свих новчаних средстава корисника јавних средстава који су укључени у консолидовани рачун трезора Републике Србије, односно у консолидовани рачун трезора локалне власти, обзиром да се, у складу са важећим Законом о буџетском систему, код Управе за трезор воде подрачуни динарских средстава корисника јавних средстава који су укључени у консолидовани рачун трезора Републике Србије, односно у консолидовани рачун трезора локалне власти и врши се депоновање само

динарских средстава на консолидованом рачуну трезора Републике Србије, односно трезора локалне власти, док се девизна средства наведених корисника воде и депонују појединачно на рачунима код Народне банке Србије.

Усвајањем предложених измена Закона о девизном пословању, сва новчана средства (динарска и девизна), корисника јавних средстава који су укључени у консолидовани рачун трезора Републике Србије, односно у консолидовани рачун трезора локалне власти, водила би се и депоновала на консолидованом рачуну трезора Републике Србије, односно трезора локалне власти, чиме би се постигло ефикасно финансијско планирање и управљање јавним финансијама, као и контрола трошења свих новчаних средстава корисника јавних средстава који су укључени у консолидовани рачун трезора Републике Србије, односно у консолидовани рачун трезора локалне власти.

